WWF

for a living planet ®

AHMOJEN SALAKAADOT SUOMESSA

for a living planet ®

AHMOJEN SALAKAADOT SUOMESSA

Ahmojen salakaadot Suomessa -selvityksen ohjausryhmän jäsenet

Erikoistutkija **Ilpo Kojola**, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Ylitarkastaja **Tuomo Ollila**, Metsähallitus, Luontopalvelut
Riistapäällikkö **Teuvo Eskola**, Lapin riistanhoitopiiri
Hallituksen puheenjohtaja **Jukka Knuuti**, Paliskuntain yhdistys
WWF Suomen työryhmä: suojelujohtaja **Jari Luukkonen**, suojelukoordinaattori **Petteri Tolvanen** sekä projektikoordinaattori **Milka Parviainen**

Ohjausryhmän jäsenet tai heidän edustamansa tahot ovat avustaneet selvityksen laadinnassa asiantuntijoina.

WWF Suomen julkaisu
Julkaisun toimituskunta: Milka Parviainen, Petteri Tolvanen, Emilia Koivunen (WWF Suomen työryhmä)
Valokuvat: Ola Jennersten, WWF Ruotsi
Ulkoasu: The Designer Who Loved Me / Anssi Muurimäki
Painopaikka: Helsinki

WWF Suomi, Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki, (09) 7740 100, www.wwf.fi, info@wwf.fi

SISÄLLYS

Tiivistelmä 4

1 Johdanto 6

2 Uhattu ahma 8

2.1 Salakaatojen tunnuspiirteitä 8

2.2 Ahman laiton kaato rikoksena 10

3 Todetut ahman salakaatotapaukset 14

3.1 Suomessa todetut tapaukset 14

3.2 Ruotsissa todetut tapaukset 15

3.3 Johtopäätöksiä todettujen ja tuomittujen tapausten perusteella 16

4 Salakaadot petopolitiikan haasteena 20

4.1 Ongelma-alueita 20

Hyväksyvä asennoituminen 20

Konfliktit 20

Salakaatotutkimuksen puute 21

Puutteellinen valvonta 21

Rikostutkinnan ja resurssien puute 22

4.2 Ratkaisumahdollisuuksia 23

Tukijärjestelmän uudelleenarviointi 23

Hyväksyttävämmän petopolitiikan luominen ja asenteisiin vaikuttaminen 24

Hallinnon, tutkimuksen ja valvonnan tehostaminen 25

Rangaistusten koventaminen 26

Lähteet 28

Liite 1 Paliskuntain yhdistyksen kirjaamat löydetyt ja korvatut ahman tappamat porot poronhoitoalueittain vuonna 2007. 32

Liite 2 Ahmakannan jakautuminen 2007. 33

Liite 3 Taulukko selvityksessä ilmi tulleista ahman laitonta kaatoa koskevista käräjäoikeuden päätöksistä tuomioiden, sovellettujen säännösten, langetettujen rangaistusten ja muiden rikosoikeudellisten seuraamusten osalta. 34

Liite 4 Luettelo tuomioistuimista, joista pyydettiin aineistoa tätä selvitystä varten. 35

WWF *for a living planet* ®

TIIVISTELMÄ

WWF selvitti ahmojen salakaatoja Suomessa vuosina 2002–2008, salakaatojen taustalla vaikuttavia tekijöitä ja mahdollisia ratkaisuja ongelmaan. Tärkeimpinä lähteinä selvityksessä olivat poliisille tulleet salakaatoepäilyt, tuomioistuinten ratkaisut ja tuore perusteellinen tutkimus suurpetojen laittomasta pyynnistä Ruotsissa. Selvityksen ohjausryhmässä olivat WWF:n lisäksi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Metsähallitus, Paliskuntain yhdistys ja Lapin riistanhoitopiiri.

Ahma on Suomessa erittäin uhanalainen ja muista suurpedoistamme poiketen myös maailmanlaajuisesti uhanalaiseksi (vaarantunut, VU) luokiteltu laji. Ahmakantamme on selvästi pienempi kuin naapurimaiden Ruotsin ja Norjan kannat. Lisäksi ahma on muihin suurpetoihimme verrattuna hyvin huonosti tunnettu ja vähän tutkittu laji. Ahmojen salakaatoja tapahtuu, mutta salakaatojen laajuuden arvioimiseksi tarvitaan tarkempaa tutkimusta. Tällaisen tutkimuksen tekemiseen tulisi viranomaistasolla ryhtyä. Ylipäätään suurpetojen salakaatojen selvittämisen koordinointi on Suomessa puutteellista. Tilanteen korjaamiseksi tulisi ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin.

Ahmakannan tilasta, salakaatojen laajuudesta ja merkityksestä käytävän keskustelun tulisi perustua tosiasioihin. Tämä on mahdollista vain luotettavan ja riittävän kattavan tutkimustiedon kautta.

Ruotsissa suurpetojen salakaadoista tehty tuore tutkimus osoittaa, että salakaatoja tapahtuu moninkertaisesti enemmän kuin niitä tulee ilmi. Ilmi tulleista tapauksista vain pari prosenttia tuomitaan. Suomeen sovellettuna tämä tarkoittaisi sitä, että salakaadot olisivat uhkatekijä ahmakannalle. Suomen ahmakannan tila vaikuttaa myös naapurimaidemme kantoihin, joten Pohjoismaiselle yhteistyölle on ahmakannan hoidossa selkeä tarve.

Tässä selvityksessä todetut ahmojen salakaatotapaukset Suomessa ovat tapahtuneet enimmäkseen poronhoitoalueilla ja salakaadettujen ahmojen jäljittämiseen on käytetty moottorikelkkaa. Todettujen ja tuomittujen kaatojen tekotavat ovat raakoja, mikä kertoo omalta osaltaan ahman salakaato-ongelman moninaisista ulottuvuuksista.

AHMOJEN SALAKAADOT SUOMESSA

Ahmojen salakaadot ovat seurausta syvällä yhteiskunnan eri osa-alueilla olevista ongelmista. Niitä ovat erityisesti hyväksyvä asennoituminen ahmojen laittomiin kaatoihin, konfliktit eri elinkeinojen, elämäntyylien ja auktoriteettien välillä, puutteellinen valvonta, tutkimuksen ja rikostutkinnan puute sekä riittämättömät resurssit tutkinnassa, valvonnassa ja ahmakannan hoidossa. Myös salakaatojen ehkäisemisen tulee lähteä liikkeelle siitä, että näihin ongelma-alueisiin ryhdytään etsimään ratkaisuja.

Tärkein ja kiireisin askel ahman suojelutilanteen parantamiseksi olisi WWF:n näkemyksen mukaan ahmojen poroille aiheuttamien vahinkojen korvaamisjärjestelmän uudistaminen. Poronomistajille tulisi maksaa korvauksia alueella elävän ja lisääntyvän ahmakannan koon perusteella eikä nykyiseen tapaan ahman tappamien porojen lukumäärään perustuen. Kun uutta korvausjärjestelmää lähdetään kehittämään, myös tutkimuksen ja resurssien tarpeet tarkentuvat.

Tämän ensiaskeleen jälkeen tärkeitä pidemmän aikavälin keinoja ahman salakaato-ongelman parantamiseksi ovat

- hallinnon, tutkimuksen ja valvonnan tehostaminen kohdentamalla sinne enemmän varoja,
- yhteistyön ja koordinaation lisääminen ja parantaminen eri hallinnonalojen kesken
- hyväksyttävämmän petopolitiikan luominen ja asenteisiin vaikuttaminen sekä mahdollisesti
- rangaistusten koventaminen.

Tuloksia saadaan aikaan vain laajalla eri tahojen välisellä yhteistyöllä.

WWF for a living planet ®

1 JOHDANTO

”Eräiden vahinkoa aiheuttavien eläinten säilyminen Suomen luonnossa on koko yhteiskunnan kannalta tärkeää. Eläinten tappamista kaikkien vahinkojen välttämiseksi ei voida sallia, koska seurauksena saattaisi olla näiden eläinten kantojen liiallinen heikentyminen. Tällaisia eläimiä ovat riistaeläimiin kuuluvat hirvieläimet, karhu, susi, ahma, ilves, halli ja itämeren norppa. Jotta eläinten suojelemisesta ei aiheutuisi kohtuutonta haittaa niille, jotka joutuvat näiden eläinten aiheuttamien vahinkojen kohteeksi, tällaisten eläinten aiheuttamat vahingot korvataan valtion varoista talousarvion rajoissa. Poroihin kohdistuvien vahinkojen korvaamisesta on säädetty erikseen laissa petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta (574/56).” [1]

Metsästyslain (615/1993) esitöistä ilmenee hyvin lainsäätäjän tarkoitus: Vahinkoa aiheuttavien suurpetojen tärkeys luonnolle ja koko yhteiskunnalle tunnustetaan. Samalla kuitenkin tunnustetaan suurpetojen aiheuttamat haitat ja vahingot niiden kohteeksi joutuneille. Elinvoimaisilla kannoilla nähdään olevan niin suurta arvoa yhteiskunnalle ja luonnolle, että eläinten tappamista kaikkien vahinkojen estämiseksi ei voida sallia. Lain tarkoitus ei kuitenkaan toteudu ahmojen kohdalla. Tämä näkyy ahmakannan pienenä kokona, aiheen ympärillä leijuvana ristiriitaisena keskusteluna ja laittomina kaatoina sekä erityisesti tämänhetkisen järjestelmän kyvyttömyytenä ennaltaehkäistä niitä. Tämän selvityksen tarkoitus on koota yhteen ja analysoida saatavissa olevaa tietoa ahmojen salakaadoista. Kootun tiedon ja analyysin pohjalta pohditaan ja esitetään vaihtoehtoja tilanteen parantamiseksi. Ahman tutkimuksessa ja kannanhoidossa on paljon kehittämisen varaa. Ahma on RKTL:n minimikantaarvion perusteella Suomen uhanalaisin suurpeto ja myös maailmanlaajuisesti uhanalainen. Sen säilyminen Suomen luonnossa on turvattava.[2]

Ahma aiheuttaa porotaloudelle vuosittain merkittäviä vahinkoja.[3] Vahinkojen riittävä korvaaminen poronhoidolle on tärkeää. Lainsäädännöllä pyritään ahman suojelun rinnalla suojaamaan niitä, jotka tällaisen vahingon kohteeksi joutuvat. Tämäkään lainsäädännön pyrkimys ei ahman kohdalla toteudu siten, että poronhoitajat olisivat tilanteeseen tyytyväisiä. Ahman tappamien porojen korvausjärjestelmää on kehitettävä paitsi suojelu- myös poronhoitajien intressit paremmin turvaavaan suuntaan. Tämänhetkinen tilanne on haitallinen kaikille osapuolille. Voitaisiinko ahman porotaloudelle aiheuttaminen tappioiden korvaamisessa siirtyä järjestelmään, jossa porojen omistajille tai paliskunnille maksettaisiin korvaus alueella elävien ahmojen määrän mukaan? Tämän poliittisen ohjauskeinon sekä muiden salakaato-ongelmaa ehkäisevien vaihtoehtojen

[1] HE 300/1992vp
[2] Ks. ahman uhanalaisuusluokitus s. 8.
[3] Ks. Liite 2 Paliskuntain yhdistyksen kirjaamat löydetyt ja korvatut ahmojen tappamat porot poronhoitoalueittain vuonna 2007.

mahdollisuuksia tuodaan myös esille tässä selvityksessä.

WWF:n tavoitteena on selvittää, mitkä ovat tehokkaimmat suurpetojen suojelutoimenpiteet Suomessa. Tiedämme, että ahmakanta on sijoittunut epätasaisesti nykyiselle levinneisyysalueelleen (ks. liite 1). Tavoitteemme on saada ahma leviämään tasaisemmin ja elinvoimaisena kantana nykyiselle levinneisyysalueelleen ja saada lisääntyvä kanta vähitellen palaamaan uusille alueille etelään ja länteen. WWF tulee edistämään näiden tehokkaiden toimenpiteiden toteutumista.

WWF for a living planet ®

2 UHATTU AHMA

2.1 SALAKAATOJEN TUNNUSPIIRTEITÄ

Ahma on suurpedoistamme vähälukuisin ja samalla huonoiten tunnettu. Suomen minimiahmakanta on 150 yksilöä.[4] Ahman minimikanta-arvio perustuu noin 800 vuotuiseen ahmahavaintoon, elinpiiriainetilastoihin ja Metsähallituksen monivuotisiin reittilaskentoihin Ylä-Lapissa.[5] Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna ahma on ainoana suurpedoistamme vaarantuneeksi luokiteltu (vulnerable VU, IUCN). Suomessa ahma on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (endangered EN). Suomen ahmakannan suurimpana uhkatekijänä pidetään laitonta pyyntiä.[6] Tämä todetaan useissa yhteyksissä, mutta tieto ja tutkimus laittoman pyynnin laajuudesta on toistaiseksi erittäin vähäistä ja hajanaista. Salakaatojen laajuuden tutkiminen on vaikeaa; siihen viittaa jo itse termi ”salakaato”. Esimerkiksi naapurimaassamme Ruotsissa suurpetojen salakaatoja on kuitenkin tutkittu ja siten myös ahmojen salakaadoista tiedetään enemmän.

Ahmojen salakaatotapaukset ovat hyvin harvoin otsikoissa. Ahma on suurpedoistamme vähiten tunnettu, mikä vaikuttanee myös uutisoinnin määrään.[7] On kuitenkin selvää, että salakaatoja tapahtuu. Kuvaus tyypillisestä, viranomaisen tietoon tulleesta ahman salakaadosta voidaan löytää esimerkiksi korkeimman oikeuden julkaistujen vuosikirjaratkaisujen joukosta (KKO 1997:170). Ennakkoratkaisuksi tapaus päätyi siinä ilmenneen menettämisseuraamusta koskevan tulkintaohjeen vuoksi. Tätä selvitystä varten ratkaisulla on kuitenkin arvoa myös sisällöllisesti, mikä johtuu siitä, että ahmojen salakaadoista on hyvin vähän muuta kuin kuulopuheiden varassa olevaa tietoa. Poliisin tiedot ovat puolestaan usein salaisia. Muun muassa tästä syystä eri tahojen keskuudessa ilmenee myös näkemystä, ettei ahmojen salakaatoja todellisuudessa tapahdu. Alla olevat viiden eri tuomioistuinratkaisun siteeraukset ovat kuitenkin suoria todisteita tapahtuneista rikoksista, joissa ahma on tapettu laittomasti:

[4] *Pohja-Mykrä & Kurki 2008, s. 9.*
[5] *Kojola ym. 2008, s. 26−28.*
[6] *Ks. esim. Rassi, ym. 2001, s. 75; Pohja-Mykrä & Kurki 2008, s. 34.*
[7] *Pohja-Mykrä & Kurki 2008, s. 94.*

”A ja B olivat kansallispuistossa yksissä tuumin pyyntitarkoituksessa jäljittäneet ja seuranneet ympärivuotisesti rauhoitetun ahman jälkiä omistamillaan moottorikelkoilla. Tavoitettuaan ahman he olivat moottorikelkkojen suojasta tappaneet ahman siten, että A on kaksi kertaa ampunut ahmaa omistamallaan pienoiskiväärillä. Tämän jälkeen A ja B ovat yksissä tuumin peittäneet ahman lumeen ja ajaneet moottorikelkoilla useita kertoja sen yli.”

”A on pyyntitarkoituksessa seurannut ja jäljittänyt noin 15 kilometriä ahman jälkiä omistamallaan moottorikelkalla. Ahman tavoitettuaan A on ajanut moottorikelkallaan ahman päälle tappaakseen sen. Ahman ollessa puristuksissa moottorikelkan telamaton alla, A on puukolla lopullisesti tappanut ahman.”

”A oli tahallaan pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla ja muutenkin eläinsuojelulain vastaisesti kohdellut ahmaa julmasti ja tarpeetonta kärsimystä, kipua ja tuskaa aiheuttaen. A oli omistamallaan moottorikelkalla jäljittänyt ja hätyyttänyt ahmaa 9−10 kilometrin matkan kovalla vauhdilla ahman laukatessa edellä pakoon. Saavutettuaan ahman A on ajanut saaressa sen yli moottorikelkallaan. Ahma ei ole kuollut yliajon seurauksena, vaan on paennut jäälle, jossa A on uudelleen ajanut moottorikelkalla ahman yli, minkä seurauksena ahma on kuollut.”

”A oli tahallaan metsästänyt kokonaan rauhoitettua ahmaa. A jäljitti moottorikelkalla metsästyslain 32 §:n vastaisesti urosahmaa noin 10km. A ajoi moottorikelkalla ahman päälle. Ahma haavoittui päälleajossa. Tämän jälkeen A tappoi ahman lyömällä kirveellä päähän. Tapettu ahma oli uros ja painoi 15kg.”

”A on ampunut puussa olevan riistaeläimeksi luokitellun ahman ja tämän jälkeen ottanut ampumansa ahman haltuunsa ja toimittanut sen eteenpäin. Ahma on aina rauhoitettu riistaeläin ja näin ollen sille ei voi saada pyyntilupaa.” [8]

Suuri osa salakaadoista ei tule koskaan ilmi. Tästä syystä on selvää, ettei yllä mainittuja tapauksia tunnuspiirteineen voida yleistää kuvaamaan valtaosaa ahmojen salakaadoista. Nämä tapaukset olivat kuitenkin ainoat, jotka ahmojen elinalueella sijaitsevista käräjäoikeuksista heidän tiedonhakumenetelmiensä avulla löytyivät. Tapauksille on yhteistä se, että yhtä tapausta lukuun ottamatta kaikissa laittomissa kaadoissa käytettiin moottorikelkkaa ahman jahtaamiseen.

[8] *Ratkaisut: KKO 1997:170, Kemijärven käräjäoikeus 30.11.1999 R 99/92, Lapin käräjäoikeus 12.2.2008 R 07/411, Kuusamon käräjäoikeus 15.5.2002 R 02/134, Kokkolan käräjäoikeus 15.2.2007 R 06/9.*

2.2 AHMAN LAITON KAATO RIKOKSENA

Metsästyslakia (615/1993, ML) sovelletaan ML 1 §:n nojalla metsästykseen ja rauhoittamattomien eläinten pyydystämiseen ja tappamiseen sekä riistanhoitoon, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja koiran pitämiseen. Ympärivuotisesta rauhoituksestaan huolimatta ahma on ML 5 §:n 1) -kohdan mukaan riistaeläin. Metsästyslaki koskee soveltuvin osin myös luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen nisäkkäiden ja lintujen pyydystämistä tai tappamista. Sen lisäksi, mitä metsästyslaissa säädetään, on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja eläinsuojelulaissa säädetään. Luonnonsuojelulain (1096/1996, LSL) 6 luvun eläinten rauhoitusta koskevia säännöksiä puolestaan sovelletaan LSL 37 §:n nojalla Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä luonnonvaraisina esiintyviin eläin- ja kasvilajeihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettuja riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä sekä taloudellisesti hyödynnettäviä kalalajeja. Metsästyslain soveltamisalasta johtuen ahman laittoman kaadon ollessa kyseessä sovelletaan ensisijaisesti metsästyslain säännöksiä. Siten ahman laitonta kaatoa koskevia rikoksia on myös useimmiten käsitelty metsästysrikoksina eikä esimerkiksi luonnonsuojelurikoksina.

Metsästysasetuksen (666/1993) 24.2 §:n mukaan ahma on aina rauhoitettu.[9] Sitä ei siis saa metsästää mihinkään aikaan vuodesta. Ahman tappo on lähtökohtaisesti aina metsästyslain vastainen teko. Maa- ja metsätalousministeriö voi kuitenkin metsästysoikeuden haltijan suostumuksella myöntää luvan tappaa tai pyydystää ahma, jos se tehdään tieteellistä tutkimusta, riistanhoitoa, vahinkojen estämistä, eläintautien ehkäisemistä tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten (metsästyslaki 41.2 §). Ahman tappo- ja pyyntilupaharkintaa ohjaavat kuitenkin luontodirektiivin (92/43/ETY) vaatimukset ahman suotuisan suojelutason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi.[10] Näin ollen ahman luvallinen tappaminen on Suomessa käytännössä erittäin harvinaista.

Metsästyslain vastainen teko rangaistaan tilanteen mukaan metsästysrikoksena, laittoman saaliin kätkemisenä, metsästysrikkomuksena tai metsästyslain säännösten rikkomisena.[11] Tässä selvityksessä ilmenneistä tapauksista jokaisessa

[9] Luontodirektiivin (92/43/ETY)ja Bernin sopimuksen (29/1986) petoeläimiä koskevat velvoitteet vaikuttavat metsästyslain ja -asetuksen taustalla. Ahman suojelun voidaan kuitenkin katsoa perustuvan yksistään Bernin sopimuksen määräyksiin Ks, Pennanen 2006, s. 5.
[10] Pohja-Mykrä 2008, s.28.
[11] Vihervuori 2001. 6 Metsästys ja riistanhoito.

on ollut kyse metsästyslain 72 §:ssä rangaistavaksi säädetystä metsästysrikoksesta.[12] Rikoslain (39/1889, RL) 48 a luvun 1 §:n nojalla:

> Se, joka *tahallaan* tai *törkeästä huolimattomuudesta* oikeudettomasti
>
> *1) metsästää käyttäen metsästyslaissa kiellettyä pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää taikka vastoin metsästyslaissa säädettyä moottorikäyttöisen kulkuneuvon käytön rajoitusta,*
>
> *2) metsästää vastoin metsästyslain tai sen nojalla annettua riistaeläimen rauhoitusta tai metsästyskieltoa tai -rajoitusta tai kiintiötä koskevaa säännöstä tai määräystä taikka ilman pyyntilupaa tai*
>
> *3) aiheuttaa metsästäessään vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle taikka rikkoo yleisen turvallisuuden vuoksi annettua metsästystä koskevaa kieltoa tai rajoitusta, on tuomittava metsästysrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.*

Metsästysrikos edellyttää tahallisuutta. Ahman laittomassa kaadossa ei siis ole kyse metsästysrikoksesta, jos se on tehty tahattomasti. Myös törkeästä huolimattomuudesta tehty rikos katsotaan metsästysrikokseksi, sillä metsästyksen luonteeseen kuuluu korostunut huolellisuusvelvollisuus. Metsästysrikoksena rangaistavaa on myös metsästäminen vastoin metsästyslain 32 §:n rajoituksia, jotka koskevat riistaeläimen hätyyttämistä tai jäljittämistä muun muassa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tai ampumista kulkuvälineestä käsin.[13] Suurin mahdollinen rangaistus on kaksi vuotta vankeutta. Metsästysrikoksella on tarkoitus rangaista sellaisia tekoja, jotka kohdistuvat metsästyksessä ja riistanhoidossa erityisesti suojeltaviin arvoihin. Ei liene epäselvää, että ahma lukeutuu näihin arvoihin jo sille langetettujen uhanalaisluokitusten ja rauhoitusmääräysten kautta. Säännöksillä halutaan myös turvata riistakannan säilyminen ja pyritään mahdollisimman vähäisen kivun tuottamiseen metsästettäville eläimille.[14]

Yllä mainitut teot tulevat *rikkomuksina* rangaistaviksi, jos ne on tehty *huolimattomuutena.*[15]

[12] *Ks. liite 3. Taulukko selvityksessä ilmi tulleista ahman laitonta kaatoa koskevista käräjäoikeuden päätöksistä tuomioiden, sovellettujen säännösten, langetettujen rangaistusten ja muiden rikosoikeudellisten seuraamusten osalta.*
[13] *HE 203/2001vp.*
[14] *HE 203/2001vp.*
[15] *HE 203/2001vp.*

Metsästysrikkomuksesta rangaistaan metsästyslain 74.1 §:n mukaan sakkorangaistuksella. Metsästysrikkomuksen tunnusmerkistöön kuuluu yllämainitun lisäksi muita metsästyslain 74 §:ssä listattuja tahallisuudesta tai huolimattomuudesta tehtyjä tekoja, kuten esimerkiksi metsästysaseen kuljettamista vastoin metsästyslain 35 §:ää tai riistaeläimen häiritsemistä vastoin metsästyslain 36 §:ää.

Tässä selvityksessä esille tulleissa metsästysrikoksina tuomituissa ahmojen salakaatotapauksissa ei ole langetettu vankeustuomioita. Jokaisessa tapauksessa rangaistuksena on ollut sakko. Sakon määrä on vaihdellut 250−600 euron välillä. Liitteessä 1 on esitetty selvityksessä ilmi tulleet ahman laitonta kaatoa koskevat rikostapaukset rangaistuksineen ja tuomioperusteineen.

Sakkojen tai vankeustuomion lisäksi metsästysrikokseen syyllistynyt ahman salakaataja voidaan tuomita rikoslain RL 6 §:n mukaiseen metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Metsästyskieltoon tuomitulle ei anneta uutta metsästyskorttia kiellon aikana (metsästyslaki 78 §). Tässä selvityksessä esille tulleista tapauksista jokaisessa rikoksentekijä on langetettu metsästyskieltoon. Metsästyskieltojen pituus on vaihdellut yhdestä kolmeen vuoteen. Metsästyskieltojenkin kohdalla rangaistus ahmojen salakaadoista on siis ollut minimirangaistustasolla.

Yhdessä kolmesta tapauksesta, joissa ahmaa oli jahdattu moottorikelkalla, tekijä oli tuomittu metsästyslain 80 §:n mukaisesti menettämään moottorikelkka rikoksentekovälineenä valtiolle. Moottorikelkan menettämistä on tuomioistuimissa perusteltu muun muassa sillä, että se jatkossa ennaltaehkäisee vastaavanlaisia ahman salakaatoja tapahtumasta. Yhdessä tapauksista tekijä oli määrätty maksamaan ahman arvon mukainen summa (1000 €) valtiolle ja yhdessä tapauksessa vastaavasti moottorikelkan arvo (1107 €).

Selvityksessä esiin tulleiden ahmojen salakaatotapausten joukossa oli yksi tapaus, jossa ahman salakaatajan oli metsästysrikoksen ohella todettu syyllistyneen myös eläinsuojelurikokseen. Kyseinen tapaus oli samalla ainoa selvityksessä esille tullut ahman salakaatotapaus, jossa tekijä oli tuomittu vankeusrangaistukseen (60 päivää ehdollista vankeutta). Rikoslain 17 luvun 14 §:ssä eläinsuojelurikokseksi määritetään seuraavin tunnuspiirtein kuvattu rikos:

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten

1) eläinsuojelulain tai sen nojalla annetun säännöksen,

2) eläinten kuljetuksesta annetun lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai

3) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen, on tuomittava eläinsuojelurikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Nähtäväksi jää, onko tuomioistuinten linja muuttumassa siihen suuntaan, että edellä mainittujen tapausten kaltainen ahman moottorikelkalla jäljittäminen ja tappaminen nähdään metsästysrikoksen ohella yhä useammin myös eläinsuojelurikoksena. Kyseinen tapaus ei käräjäoikeuden ratkaisusta ilmenneiltä tunnuspiirteiltään juurikaan eronnut muista selvityksessä esiin tulleista tapauksista. Ainakin tämän selvityksen perusteella voidaan todeta, että ilmi tulleet ahmojen salakaatotapaukset ovat toimintatavoiltaan suhteellisen raakoja. Näin ollen eläinsuojelullisten seikkojen punnitseminen metsästysrikosharkinnan ohella olisi moottorikelkalla jahtaamistapauksissa aina aiheellista. Oikeusministeriön työryhmä on myös aikaisemmin selvittänyt tarvetta säätää rikoslakiin törkeää eläinsuojelurikosta koskeva säännös.[16] Mikäli tällainen säännös lisätään rikoslakiin, vaikuttaisi se myös ahmojen salakaadoista annettaviin tuomioihin siltä osin kun salakaadossa on kysymys eläinsuojelurikoksesta. Kenties tällä voitaisiin vaikuttaa myös rikoksen tutkintavaiheeseen siten, että kotietsintä mahdollistuisi törkeissä eläinsuojelurikosepäilyissä.

[16] *Työryhmä selvittämään eläinsuojelurikosten seuraamusten tehostamista. 8.4.2008.*

WWF for a living planet ®

3 TODETUT AHMAN SALAKAATO

3.1 SUOMESSA TODETUT TAPAUKSET

Selvityksen tarkoituksena oli alun perin verrata poliisin tietoon tulleiden salakaatoepäilyjen määrää tuomittujen tapausten määrään. Kun lähdimme keräämään aineistoa tätä selvitystä varten, rajasimme tutkimusajan voimassaolevan metsästyslain (615/1993) voimaantulopäivästä tutkimuksen aloituspäivään (1.8.1993–1.2.2008). Tällöin metsästyslain nojalla annetun tuomion perusteet olisivat olleet verrattavissa toisiinsa. Lisäksi tutkimusväli olisi ollut sen verran pitkä (15 vuotta), että johtopäätösten vetäminen olisi ollut mahdollista. Aineistoa kerätessä kävi kuitenkin ilmi, että tuomioistuinten ja poliisin tietojärjestelmistä ei ollut saatavilla järjestelmällistä tietoa kyseiseltä aikaväliltä. Tämä johtui siitä, että tietokannat olivat olleet käytössä vasta lyhyen ajan.[17] Koska tietojärjestelmien valmiudet vaihtelivat eri tuomioistuimissa ja viranomaisissa, tutkimusajanjaksoksi muotoutui 1.4.2002–1.4.2008[18]. Tutkimusalueeksi muotoutui ahman nykyisen esiintymisalueen tuomiopiirien alue. Ahman esiintymisalue Suomessa on esitetty liitteessä 1.

Suomessa poliisi rekisteröi salakaatoepäilyt. Viranomainen teki tätä selvitystä varten tarvittavien tapausten poiminnan manuaalisesti tekstihakua, ilmoitusten selailua ja läpilukua käyttäen. Metsästysrikosten syyteoikeuden vanhenemisaika on metsästysrikoksen osalta viisi vuotta ja lievempien rikkomusten osalta kaksi vuotta, joten tarvittavat tiedot löytyivät vain tuoreimpien tapausten osalta (korkeintaan kuuden vuoden takaa). Myöskään poliisiasiain tietojärjestelmän salattuja ilmoitustietoja ei saatu, mikä on ymmärrettävää.[19]

Poliisin Patja-tietokannasta löytyi ajanjaksolla 1.4.2002–1.2.2008 viisi ahman salakaatoepäilyä. Kolme näistä oli edennyt tuomioon ja yksi mennyt syyttäjälle, mutta jäänyt syyttämättä riittämättömien todisteiden vuoksi.[20] Yhden tapauksen kohdalla tutkinta oli vielä kesken. Alla on esitetty poliisin tietokannasta löytyneiden salakaatoepäilyjen lukumäärät ja vaiheet.

Rikos- tai tutkintailmoituksia yhteensä	*5*
…joista nostettu syyte	*3*
…joista tuomittu	*3*

Taulukko 1: Ahmojen salakaadoista tehdyt rikos- ja tutkintailmoitukset ja niistä seuranneet syytteet ja tuomiot aikavälillä 1.4.2002−1.4.2008.

[17] *Tuomioistuinten (Tuomari tai Sakari) -järjestelmät sekä poliisin Patja-järjestelmä ovat tulleet käyttöön vuosien 2000–2004 välillä. Järjestelmän käyttöönottoa edeltävänä aikana käsitellyistä tapauksista ei ole mahdollista saada tietoa ilman yksilöityjä diaari- ja rikosilmoitusnumerotietoja.*
[18] *Metsästysrikosilmoitukset poistuvat Patja-järjestelmästä vuoden kuluttua epäillyn rikoksen syyteoikeuden vanhenemisesta (PoreL 22 §). Metsästysrikoksen vanhenemisaika on 5 vuotta, joten Patjasta löytyi metsästysrikosepäilyjä tietojen saamispäivänä 1.4.2008 maksimissaan 6 vuotta vanhoista tapauksista.*
[19] *Sisäasiainministeriön päätös 1.4.2008 SM-2008-1215/Tu-44.*
[20] *Oulun syyttäjänviraston päätökset 6.9.2007 07/1322, 07/1322 ja 07/1320 syyttämättä jättämisestä.*

TAPAUKSET

Rajavartiolaitoksella on ollut mahdollisuus suorittaa esitutkinta rajavartiolain 578/2005 voimaantulon jälkeen suurpetojen epäselviin kuolemantapauksiin ja pyyntiin liittyen. Rajavartiolaitos ei erikseen taltioi suurpetohavaintoja vaan kaikki havaitut suurpetokuolemat ilmoitetaan poliisille ja Oulun yliopistolle. Rajavartiolaitoksen esitutkintaan johtaneita ahman salakaatotapauksia on ollut (vain Lapin alueella) vuodesta 2005 lähtien yhteensä neljä.[21]

3.2 RUOTSISSA TODETUT TAPAUKSET

Ruotsin kansallinen rikostentorjuntaneuvosto (Brottsförebyggande rådet, Brå) julkaisi vuonna 2007 yhteistyössä Tukholman yliopiston kanssa laaja-alaisen tutkimuksen suurpetojen salakaadoista Ruotsissa.[22] Tutkimuksen johtopäätöksenä todetaan, että suurpetojen salametsästysilmiö on yksi tämän päivän monimutkaisimmista poliittisista kysymyksistä Ruotsissa. Tutkimuksessa analysoitiin susien, ilvesten, karhujen, ahmojen ja maakotkien salakaatojen epäilystä tehtyjä rikosilmoituksia ajanjaksolla 1995–2005. Rikosilmoituksia kaikkien suurpetojen salakaadoista kyseisellä aikavälillä oli yhteensä 344. Tutkimuksessa tarkasteltiin salakaatotapauksien koko prosessia rikosilmoituksesta mahdolliseen tutkintaan, syytteeseen ja tuomioon asti. Kyseisellä aikavälillä 21 henkilöä oli saanut tuomion suurpedon salametsästyksestä. Näistä tuomioista 19 oli rikosasioita. Ruotsin tutkimustulokset ahman osalta on esitetty taulukossa 2. Hälyttävä löydös oli, että vain todella pieni prosentti salametsästykseen syyllistyneistä rikollisista tuomitaan. Kuten taulukosta käy ilmi, 49 ahmojen salakaatoepäilystä vain kaksi, eli noin 4 %, on johtanut tuomioon.

Salakaadon epäily yhteensä	*49*
…joista konkreettinen rikosilmoitus	*43*
…joista nostettu syyte	*3*
…joista tuomittu	*2*

Taulukko 2: Ahmojen salakaatoepäilyt, nostetut syytteet ja tuomitut tapaukset Ruotsissa aikavälillä 1995−2005.

Ekologisen eläintieteen tutkimus Ruotsissa teki vuonna 2006 petojen määrästä laskelmia, joiden mukaan arvioitiin, että 170–225 sutta, ilvestä ja ahmaa oli tapettu laittomasti *pelkästään vuoden 2006 aikana*. Tutkimuksessa karhusta ja maakotkasta ei ollut saatavilla tietoja. Sama ilmiö oli huomattavissa pelkän ahman osalta: 11 vuoden aikana löytyi 43 epäilyä ahman laittomasta kaadosta ja toisaalta ekologisen eläintieteen tutkijoiden arvion mukaan 50 ahmaa oli tapettu

[21] *Sisäasiainministeriön vastaus 28.4.2008 712/38/2008.*
[22] *Brå report No 2007:22.*

laittomasti pelkästään vuoden 2006 aikana.[23] Tämän tärkeän tutkimuksessa esitetyn havainnon perusteella on selvää, että merkittävä osa salakaatorikoksista ei koskaan tule ilmi. Tuomioon saakka etenee vain muutama prosentti laittomista kaadoista.

Ruotsin tutkimuksessa havaittiin myös, ettei salakaatoihin syyllistyneitä rikollisia ole tuomittu, vaikka rikoksentekotavat ovat olleet julmia. Viidenneksessä tapauksista (65:ssä 344:stä) moottorikelkkoja oli käytetty petojahdissa. Myös eläimen myrkyttämisyrityksiä on ollut, vaikka ketään ei tutkimuksen mukaan ole tuomittu niistä. Tämä tarkoittaa, että Ruotsissa vuonna 2001 kiristettyä rangaistusta ei ole koskaan käytetty tuomioistuimessa. Kiristetyn rangaistuksen tarkoitus oli kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota tekotavan julmuuteen eläimen tappamisessa.

Yksi tärkeä havainto oli, että salakaatajat ovat usein ilmiantaneet itse itsensä poliisille. Ruotsissa tuomituista 19 tapauksesta kymmenessä rikoksentekijä oli itse ilmoittautunut poliisille. Itse raportoidut rikokset olivat yleisiä myös syytteiden joukossa. Vain 33 tapausta 344:stä suurpedon salakaatoepäilystä Ruotsissa päätyi tuomioistuimen käsiteltäväksi. 18 tapauksessa tuomioistuimen käsiteltäväksi päätyneistä 33 tapauksesta salametsästäjä on joko itse ilmiantanut itsensä poliisille tai hänet on ilmiantanut joku metsästysryhmästä. Tälläkin perusteella voidaan arvioida ilmi tulevien salakaatojen määrän olevan huomattavasti pienempi kuin niiden todellinen määrä.

Ruotsin tuloksia ei voida sellaisenaan yleistää Suomeen. Se, että minimiahmakantamme (150 yksilöä) on huomattavasti pienempi kuin Ruotsissa (lähes 500 yksilöä)[24], tulee ottaa huomioon silloin kun Ruotsin tutkimustuloksia verrataan Suomeen. Ruotsissa ahmoja saa tappaa laillisesti tietyn kiintiön verran. Myös tämä tekee Ruotsin tilanteesta jossain määrin erilaisen Suomen tilanteeseen verrattuna.

3.3 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ TODETTUJEN JA TUOMITTUJEN TAPAUSTEN PERUSTEELLA

Tässä selvityksessä ilmitulleiden tapausten perusteella Suomessa poliisin kirjaamista ahmojen salakaatoepäilyistä noin 60 % on edennyt tuomioon asti. Tuomiot ahmojen salakaadoista ovat yleisimmin 300–600 euron sakkorangaistuksia, 1–3 vuoden metsästyskieltoja sekä toisinaan rikoksentekovälineenä käytetyn moottorikelkan tai sen arvon menettäminen valtiolle. Tutkittavia tapauksia oli kuitenkin niin vähän, ettei yleistyksiä voida tehdä. Tämän selvityksen perusteella voi-

[23] *SOU 2007:89 Rovdjuren och deras förvaltning, s. 386, Brå report No 2007:22, s. 82. Ks. myös Persson 2006.*
[24] *SOU 2007:89 Rovdjuren och deras förvaltning, s.39.*

daan kuitenkin todeta, että sekä poliisille tulleet rikosepäilyt että tuomiot ahmojen salakaadoista ovat Suomessa hyvin harvinaisia.

Ruotsin tutkimuksessa viranomaisen tietoon tulleita ahmojen salakaatoepäilyjä oli reilun kymmenen vuoden aikana yhteensä 49 (noin 5 epäilyä/vuosi). Tämän selvityksen aineiston perusteella Suomesta löydettiin viisi tapausta viiden vuoden ajalta (1 epäily/vuosi). Tämä kertonee ennen kaikkea siitä, että Suomessa asian selvittämisessä, tiedon kirjaamisessa sekä eri tahojen välisessä yhteistyössä ja tiedonvaihdossa olisi parantamisen varaa.[25] Olimme tämän selvityksen laadinnan aikana yhteydessä kaikkiaan 20 käräjäoikeuteen.[26] Pyysimme järjestelmällisesti ahmojen salakaatoja koskevia ratkaisuja. Käräjäoikeuksissa oltiin avuliaita, mutta ongelmaksi muodostui tietokannan ajallinen suppeus sekä se, että tapauksien saamiseksi olisi täytynyt olla ennalta tiedossa tapausten diaarinumerot tai syytettyjen henkilötiedot.

On erittäin vaikeaa ja jopa mahdotonta saada selville diaarinumeroita ja henkilötietoja sellaiseen tutkimukseen, joka tehdään kyseisten viranomaisten ulkopuolisen tahon toimesta. Jatkossa tutkimuksen tulisi siis ainakin osittain tapahtua tietoja hallinnoivien viranomaisten sisällä. Näin tietoihin päästäisiin kunnolla käsiksi. Tiiviille viranomaisten sekä tutkivien tahojen väliselle yhteistyölle on siis suuri tarve.

On mielenkiintoista, että rajavartiolaitoksen esitutkintaan johtaneita tapauksia on ollut Lapin alueella vuonna 2006 kaksi ja vuonna 2007 kaksi.[27] Poliisin tietokannasta löytyneistä viidestä tapauksesta yksi oli vuodelta 2003, yksi vuodelta 2005, kaksi vuodelta 2006, ja yksi vuodelta 2007. Näin ollen poliisin kautta saadut tiedot eroavat jossain määrin rajavartiostolta saaduista tiedoista, vaikka kaikki rajavartiolaitoksen tiedot kulkevat suoraan poliisille. Ero voi selittyä sillä, että tietoja tätä selvitystä varten on haettu poliisissa manuaalisesti. Näin ollen ilmoituksia on voinut jäädä huomiotta. Havainto herättää kuitenkin kysymyksen, tulisiko viranomaisten kirjata salakaatotapaukset koordinoidummin. Tämänhetkisten tietojärjestelmien kirjaustavan mukaan luotettavien tietojen kerääminen salakaadoista on lähes mahdotonta.

[25] Esimerkiksi yhtä tuomituista salakaatopäätöksistä ei löytynyt ollenkaan niistä Poliisin tietojärjestelmän salakaatoepäilyistä, jotka toimitettiin tämän selvityksen tekijöille.
[26] Ks. liite 4 Luettelo tuomioistuimista, joista pyydettiin aineistoa tätä selvitystä varten.
[27] Sisäasiainministeriön vastaus 28.4.2008 712/38/2008.

WWF *for a living planet ®*

Kun tämä selvitys oli jo sisällöllisesti valmis, WWF sai omatoimisella selvittämisellään vielä tiedon yhdestä vuonna 2007 annetusta käräjäoikeuden tuomiosta (Lapin käräjäoikeus 6.3.2007R 07/46), joka ei sisältynyt WWF:lle aiemmin toimitettuihin käräjäoikeuden ratkaisuihin. Tässä tapauksessa ahma oli kaadettu laittomasti ja syyllinen tuomittu sakkoon metsästysrikoksesta ja eläinsuojelurikoksesta. Kyseinen tapaus on sen myöhäisestä löytymisestä johtuen rajattu pois tämän selvityksen lähteistä. Tapausta ei siten ole otettu huomioon tämän selvityksen taulukossa 1, eikä tapauksiin liittyvässä analyysissä.

Nämä havainnot ilmentävät salakaatojen selvittämisen vaikeutta sekä tukevat toteamusta, ettei tämän selvityksen havainnoista voi tehdä määrällisiä johtopäätöksiä tai yleistyksiä. Havainnot herättävät myös kysymyksen, onko edes viranomaisilla itsellään mahdollista olla ajantasaista ja oikeansuuntaista käsitystä salakaatotilanteesta, jos salakaatojen kirjaaminen on näin puutteellista ja hajanaista. Kuitenkin Ruotsissa samoja tietoja on tutkimusta varten kyetty selvittämään jopa kymmenen vuoden ajanjaksolta (vuosilta 1995–2005).

WWF for a living planet ®

4 SALAKAADOT PETOPOLITIIKAN

4.1 ONGELMA-ALUEITA

Hyväksyvä asennoituminen

Ahmojen laittomien kaatojen lievien tuomioiden perusteella voidaan todeta, ettei salakaatoja pidetä yhteiskunnassa virallisestikaan kovin moitittavina.[28] Metsästysrikosten yhteiskunnallinen merkitys nähdään vähäisenä ja tekojen kriminalisointi tarpeettomana. Metsästykseen liittyviä rikoksia pidetään enemmänkin metsästykseen kuuluvana tapakulttuurina kuin varsinaisena rikollisuuden osa-alueena, vaikka metsästys-, ympäristö- ja luonnonsuojelurikollisuus kuuluvat rikollisuuden osa-alueisiin siinä missä muutkin. Väheksyvää asennoitumista ilmentää myös se, että metsästysrikoksilla ei ole sellaista asianomistajatahoa, joka ilmoittaisi rikoksista ja vaatisi niiden selvittämistä. Rangaistussäännöksiä sovelletaan sekä syyttäjäportaassa että tuomioistuinlaitoksessa usein hyvin lievästi. Lakia tulkitaan eri tavoin. Vankeusrangaistuksia sovelletaan metsästysrikoksissa erittäin harvoin.

Konfliktit

Ruotsin tutkimuksen[29] mukaan suurpetoihin liittyvät konfliktit ilmaisevat suurta tyytymättömyyttä kansallista petopolitiikkaa ja sitä hallinnoivia viranomaisia kohtaan. Metsästäjien, poronomistajien ja karjanomistajien haastatteluista ilmenee kolme konfliktin kenttää liittyen suurpetojen nykyiseen levinneisyyteen:

1. Pedot koetaan uhkana elämäntyylille ja -tavalle, erityisesti kilpailemassa riistasta mutta myös henkilökohtaiseen turvallisuuteen liittyvien pelkojen seurauksena.
2. Pedot koetaan uhkana elinkeinolle, sillä ne aiheuttavat menetyksiä poronomistajille ja ammattimetsästäjille.
3. Pedot koetaan hallinnoivien ja hallittavien (esim. EU vs. paikallinen taso) välisten konfliktien symbolina.[30]

Niiden joukossa, jotka näkevät suurpetojen nykyisen levinneisyysalueen ongelmana, on vahva tuki salametsästykselle. Ruotsissa näitä ovat erityisesti metsästäjät ja karjanomistajat. Tämä tekee valvomisen ja selvittämisen erityisen vaikeaksi niin viranomais- kuin tutkimusorganisaatioillekin. Petoasenteissa on myös suuria paikallisia eroja. Tutkimuksessa havaittiin, että myös viranomaiset kokevat petotilanteen hallinnan vaikeaksi. Haastattelujen, osallistuvan tarkkailun sekä kyselylomakkeen vastauksien perusteella Ruotsissa tuki salametsästykselle johtuu suuresta tyytymättömyydestä kansallista petopolitiikkaa kohtaan.

[28] *Samansuuntaisesti metsästysrikoksista on todennut myös Poliisin erävalvonnan asiantuntijaverkoston selvitys 2001.*
[29] *Brå report No 2007:22.*
[30] *Tämä konfliktin kenttä ilmenee esimerkiksi erimielisyyksinä siitä, millä tasolla metsästystä ja petopopulaatioita koskevat päätökset tulisi tehdä.*

HAASTEENA

Tyytymättömyys ilmenee myös siinä, kuinka petoja kuvataan sekä paikallisissa sanomalehdissä että metsästyslehdissä. Medialla on suuri vaikutus petoasenteisiin. Media raportoi pedoista yllättävän negatiivisesti ja rikollisia tekoja neutralisoivia argumentteja on paljon. Tämä voi muuttaa ihmisten salametsästysasenteita myönteisemmiksi. Myös ne, jotka ovat motivoituneet metsästysrikosten tekemiseen, käyttävät neutralisoivia ja oikeuttavia argumentteja. Tilanteen muuttamiseksi petopolitiikkaan kohdistuvien asenteiden on muututtava hyväksyvämmiksi. Myös Ruotsin tutkimus korostaa tätä.

Salakaatotutkimuksen puute

Metsästykseen liittyvää piilorikollisuutta ei Suomessa ole tiettävästi tutkittu koskaan ja asiaan paneutuva viranomaiskeskustelu on ollut erittäin vähäistä. Monien muiden rikoslajien osalta piilorikollisuutta on sen sijaan tutkittu. Monen rikoslajin kohdalla piilorikollisuuden osuus rikollisuuden kokonaismäärästä on huomattavan korkea.[31] Salakaadoista vain osa tulee ilmi, se kuuluu toiminnan luonteeseen kuten termi ”salakaatokin” osoittaa. Tilanne on sama maailmanlaajuisesti. Kuitenkin Suomessa esimerkiksi metsästyksen ja riistanhoidon viranomaisilla on poliisin arvioista poikkeavia näkemyksiä metsästykseen liittyvän piilorikollisuuden määrästä. Siksi olisi erittäin tarpeellista selvittää tai arvioida luotettavasti piilorikollisten määrä. Tällöin myös metsästykseen liittyvän rikollisuuden merkitystä kokonaisuutena sekä rikostorjunnan kannalta voitaisiin perustellusti arvioida. WWF:n näkemys on, että erittäin uhanalaisen ahman kohdalla piilorikollisuuden määrän ja laadun selvittäminen on tärkeää ja kiireellistä. Tällä hetkellä tiedot salakaatojen merkityksestä Suomen ahmakannalle ovat epäselviä ja ristiriitaisia.

Puutteellinen valvonta

Metsästysrikollisuutta valvotaan Suomessa huonosti. Tämänhetkisellä valvonnalla Suomessa kyetään todennäköisesti paljastamaan vain pieni osa salakaadoista ja muista metsästysrikoksista. Poliisin, rajavartiolaitoksen ja riistanhoitoyhdistysten vartijoiden laillisuuden valvontaan käytetty työpanos on ainakin osissa maata vain näennäistä. Poliisilaitokset käyttävät vain vähän aikaa metsästyksen valvontaan. Myös rajavartiolaitoksen valvonnan määrä arvioidaan riittämättömäksi. Tosin WWF:n käsityksen mukaan rajavartioston suorittama valvonta on tietyillä alueilla varsin tehokasta. Riistanhoidon vartijoiden suuresta määrästä huolimatta vain pieni osa on todellisuudessa mukana toiminnassa ja vartijoiden panos laillisuusvalvontaan valtion mailla on erittäin pientä.[32]

[31] Samansuuntaisesti myös Poliisin erävalvonnan asiantuntijaverkoston selvitys 2001.
[32] Tästä on olemassa myös numeerista tietoa. Metsähallituksen erätarkastajien laillisuusvalvontaan käyttämään työaikaan ei oteta kantaa, sillä sitä ei ole käsitelty tässä selvityksessä eikä sen lähteissä. Poliisin erävalvonnan asiantuntijaverkoston selvitys 2001.

Valvonnan puutteen ohella ilmitulleiden metsästysrikosten määrän alhaiseen tasoon vaikuttaa se, että metsästysrikoksissa ei tyypillisesti ole ilmoituksen tekevää tahoa tai henkilöä. Tästä syystä valvonta ei WWF:n näkemyksen mukaan voikaan perustua samalle pohjalle kuin esimerkiksi henkilöihin suoraan kohdistuvia rikoksia koskeva valvonta. Metsästyksen valvonnassa ja rikosjärjestelmässä ilmeneviä puutteita tulee jatkossa tutkia syvemmin ja yksityiskohtaisemmin, jotta ahman laittomat kaadot voidaan kitkeä.

Tärkeä kysymys valvonnan ja rikostorjunnan järjestämisen kannalta on se, kuinka merkityksellisinä metsästykseen liittyvää rikollisuutta ja piilorikollisuuden paljastamista pidetään luonnonsuojelun näkökulmasta. WWF:n näkemyksen mukaan ainakin ahman kohdalla on selvää, että piilorikollisuuden paljastaminen on lajin säilymisen kannalta tärkeää. Perustuslain (PL 731/1999) 20.1 §:ssä on säädetty vastuun luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kuuluvan kaikille. Jos viranomaistasollakin tiedetään, että salametsästys on yksi erittäin uhanalaisen ahmapopulaation uhista Suomessa, on vastuutonta olla toimimatta tai edes tutkimatta asiaa. Viranomaisarvioinnin tekeminen näissä kysymyksissä kuulunee toisaalta maa- ja metsätalousministeriölle ja toisaalta ympäristöministeriölle.

Rikostutkinnan ja resurssien puute

Vakavimmista metsästysrikoksista selvitetään todennäköisesti vain pieni osa. Yksi syy on se, että metsästysrikokset ovat useimmiten erittäin työläitä ja vaikeita selvittää. Lisäksi ne, joilla on tietoa mahdollisesti tapahtuneista rikoksista saattavat pelätä ilmoituksen tekemistä kostouhan vuoksi. Tästä syystä metsästysrikosten tutkintaan tulisi kohdentaa enemmän varoja. Poliisin tutkinnan priorisoinnissa metsästysrikoksia pidetään vähämerkityksisinä ja poliisin asian- ja jopa laintuntemus metsästysrikosten tutkinnassa on vähentymässä. Tilanne ei parane, jos resursseja ei kohdenneta poliisin rikostutkintaan. On myös selvitettävä, millaiset mahdollisuudet eri valvontaviranomaisilla on valvonnan ja muun ennaltaehkäisevän toiminnan tehostamiseen.

Jos rikostutkintaan ei ole kannattavaa tai realistista kohdentaa varoja, tulisi varat kohdentaa siihen toimintaan, jolla tehokkaimmin pystytään ennaltaehkäisemään laittomia kaatoja. Myös ahmakannan tutkimukseen, seurantaan ja hoitoon on jatkossa kohdennettava enemmän varoja.

4.2 RATKAISUMAHDOLLISUUKSIA

Tukijärjestelmän uudelleenarviointi

Petoeläinvahinkojen korvaamisesta porotaloudelle säädetään asetuksessa petoeläinvahinkojen korvaamisesta (277/2000). Petovahinkoasetuksen 1 §:n mukaan petoeläimen ihmisille, liikenteelle, maataloudelle, kotieläimille, viljellyille eläimille, elottomalle irtaimistolle ja poroille aiheuttama vahinko korvataan talousarvion rajoissa valtion varoista. Petovahinkoasetuksen 20 §:n mukaan korvaus suoritetaan vahingosta vain siltä osin, kuin vahingon määrä on suurempi kuin 250 €. Samaksi vahinkotapahtumaksi katsotaan kuitenkin kaikki petoeläinten hakijalle samana kalenterivuonna aiheuttamat vahingot. Euromääräinen korvaus ei koske henkilövahinkoja.

Petovahinkoasetuksen 18 §:n mukaan porovahingosta korvataan enintään tapetun tai vahingon takia lopetetun poron käypää arvoa vastaava määrä kaksinkertaisena. Se osa eläimestä, joka on voitu käyttää hyödyksi, otetaan huomioon vähennyksenä. Sen kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen, jossa vahingoittuneiden porojen omistaja asuu vakituisesti, päättää porovahingon määrän ja maksaa korvaukset poronomistajalle. Käytäntö perustuu maa- ja metsätalousministeriön määräykseen ja korvaus maksetaan maa- ja metsätalousministeriön osoittamista varoista. Jos poronomistajaa ei saada selville, suoritetaan korvaus paliskunnalle.

Maakotkan aiheuttamissa vahingoissa Suomessa on jo otettu käyttöön tukijärjestelmä, jossa tukea maksetaan sen perusteella, millainen maakotkakanta alueella on. Järjestelmään ollaan oltu tyytyväisiä ja sillä on saatu hyviä tuloksia aikaan maakotkakannan kehityksessä. Ruotsissa käytetään kahta erilaista kompensaatiomallia petojen aiheuttamien vahinkojen kompensoimiseksi: toinen poronhoitoalueella ja toinen sen ulkopuolella. Poronhoitoalueilla on ollut vuodesta 1990 saakka voimassa Ruotsin ympäristönsuojeluviraston ja poronhoitajaorganisaatioiden yhdessä tekemästä aloitteesta syntynyt kompensaatiomalli. Kompensaatio ei ole sidoksissa pedon tappamien porojen määrään. Sen sijaan saamelaisyhteisöt saavat kompensaatiota alueella elävän petokannan koon mukaan, erityisesti syntyvien suurpetojen poikasten määrän mukaan. Kompensaatio vaihtelee lajikohtaisesti. Hallitus asettaa kompensaatioon käytettävän määrärahatason vuosittain. Tukijärjestelmä on koettu toimivaksi Ruotsissa.[33]

[33] *De stora rovdjuren 2008.*

WWF pitää ahmakannan kokoon ja syntyvien poikasten määrään perustuvan tukijärjestelmän käyttöönottoa Suomessa tärkeimpänä askeleena kohti salakaato-ongelman poistamista ja ahman suojelutilanteen parantamista. Järjestelmä täytyy toki kehittää Suomen oloihin sopivaksi. Tarkempaan selvittämiseen järjestelmän kehittämiseksi ja käyttöönottamiseksi tulisi ryhtyä välittömästi, ja tavoite kirjata kiireellisenä ja tärkeänä toimena tekeillä olevaan ahman hoitosuunnitelmaan. Monet suomalaiset tahot ovat olleet tukijärjestelmän uudistamisen kannalla.[34] Jos tukijärjestelmän käyttöönoton esteenä on se, ettei ahmakannasta tiedetä tarpeeksi, on lisäksi ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin tarvittavan tiedon saamiseksi.[35]

Hyväksyttävämmän petopolitiikan luominen ja asenteisiin vaikuttaminen

Ruotsin tutkimuksessa[36] todetaan, että Ruotsin petopolitiikalle tulisi tilanteen parantamiseksi saavuttaa parempi kansalaisten tuki. Lisäksi viranomaisen ja petojen esiintymisalueilla elävien ihmisten välille pitäisi rakentaa nykyistä parempi luottamus. Sama pätee myös Suomeen. Sellainen politiikka, jonka seurauksena on, että osa petokuolemista voidaan selittää vakavalla rikoksella, on kestämätön. On ryhdyttävä kehittämään hyväksyttävämpää petopolitiikkaa, jonka yhtenä osana olisivat uudentyyppiset korvausjärjestelmät suurpetojen poroille aiheuttamista vahingoista. Jos petopolitiikalle saavutetaan tuki, voidaan myös rakentaa parempi luottamus suurpetojen esiintymisalueilla asuvien ihmisten, metsästäjien, poronomistajien sekä viranomaisten välille. Tällöin salametsästäjät eivät ainoastaan ole vähemmän motivoituneita vaan myös ne, jotka jatkavat rikoksien tekemistä tulevaisuudessa, saavat yhä vähemmän tukea ympäristöltään. Asioista ei tarvitsisi enää vaieta, mikä helpottaisi myös salakaatojen tutkimista.

Sellaista petopolitiikkaa, johon kaikki olisivat tyytyväisiä, ei varmasti koskaan voida saavuttaa. Nykyistä laajempi hyväksyntä voidaan kuitenkin saada aikaan. Suomen suurpetopolitiikan tavoite on selvä, se käy ilmi jo tämän selvityksen johdannosta. Tavoitetta ei kuitenkaan voida saavuttaa järjestelmällä, joka ei saa tukea niiltä, joita se erityisesti koskettaa. Ruotsin tutkimuksen johtopäätöksissä perätään laajempaa keskustelua kansallisesta petopolitiikasta ja erityisesti enemmän keskustelua paikallistahojen kanssa. Myös Suomessa voitaisiin lähteä liikkeelle paikallistahojen välisen keskustelun lisäämisestä. Rakentavaa keskustelua tarvitaan paikallistason lisäksi myös kansallisella tasolla.

[34] Ks. Pohja-Mykrä 2008, s. 41 ja 93.
[35] Petovahinkojen korvaustyöryhmän muistiossa Ruotsin mallin käyttöönottamattomuutta perusteltiin sillä, että Suomessa ei ole riittävän tarkkoja, tieteellisiä arvioita petoeläinkantojen todellisista määristä. 1996:15:MMM, s. 25–26.
[36] Brå report No 2007:22.

Viranomaisten ohella myös metsästäjien ja poronomistajien täytyy ottaa vastuuta suurpetojen suojelusta. Ruotsin tutkimuksessa korostetaan, että vaikka salametsästäjät ovat pieni ryhmä, he eivät ole ulkopuolisia. Tutkimuksessa todetaan, että olivatpa syytetyt sitten syyllisiä tai syyttömiä, rikolliset ja epäillyt olivat Ruotsissa metsästäjiä, karjanomistajia ja poronomistajia. Lisäksi suurimmalla osalla henkilöistä, jotka tulivat ilmi esitutkinnoissa, oli ollut metsästyskortti. Kaikki edellä mainitut ryhmät pitäisi saada toimimaan salametsästyksen ennaltaehkäisemiseksi. Tämä olisi mahdollista sellaisella suurpetopolitiikalla, joka perustuu viranomaisten ja edellä mainittujen ryhmien väliseen rakentavaan keskusteluun.

Hyväksyttävämmän petopolitiikan luominen ei onnistu ilman asenteisiin vaikuttamista. Suurpedot, joihin ahma lukeutuu, on hyväksyttävä tärkeäksi ja erottamattomaksi osaksi luontoamme. Suurpetojen levittäytyminen niiden luontaiselle esiintymisalueelle on peruslähtökohta, joka tulee hyväksyä myös asennetasolla. Tiedotusvälineet ovat tärkeässä asemassa asenteisiin vaikuttajina.

Hallinnon, tutkimuksen ja valvonnan tehostaminen

Ruotsi päätti 2000-luvun alkupuolella varmistaa suurpetokantojen selviytymisen pitkällä tähtäimellä. Laajoja tutkimuksia ja toimenpiteitä tehtiin ja tehdään edelleen, jotta konfliktit saataisiin minimoitua ja vahingot ennaltaehkäistyä. Petokannat ovatkin kehittyneet hyvin viimeisten kymmenen vuoden aikana. Ruotsin suurpetoohjelma sisältää selvityksiä, tukia vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja kompensointiin, kontrolloitua metsästystä, delegoitua päätöksentekoa, tutkimusta, metsästystä koskevan lainsäädännön implementointia sekä keskustelua ja viestintää pedoista. Ruotsin ympäristönsuojeluvirasto (Naturvårdsverket) ja lääninhallitukset ovat yhdessä vastuussa ohjelman toteutumisesta.

Myös Suomessa suurpetojen selviytymisen turvaaminen pitkällä tähtäimellä tulee ottaa vakavasti ja ryhtyä suunnitelmallisiin toimiin niin ahman kuin muidenkin suurpetojen selviytymisen varmistamiseksi. Vaikka minimikanta-arvioiden mukaan Suomen ahmakanta onkin hitaasti kasvanut viime vuosina, ahma ja susi ovat edelleen Suomessa erittäin uhanalaisiksi luokiteltuja lajeja. IUCN:n määritelmän mukaan luokituksella ”erittäin uhanalainen” tarkoitetaan sitä, että lajiin kohdistuu erittäin suuri uhka hävitä luonnosta lähitulevaisuudessa.[37]

Ruotsissa on paljon hyviä esimerkkejä käytännön toimista, joita viranomaistasolla voidaan tehdä. Ruotsissa esimerkiksi perustettiin vuonna 2002 suurpetoasioita käsittelevä neuvosto helpotta-

[37] *Rassi, ym. 2001.*

maan yhtenäisemmän ja johdonmukaisemman petopolitiikan luomista. Neuvoston pääasiallinen tehtävä on neuvoa antavana ja konsultoivana tahona hoitaa poliittisia asioita, selvityksiä ja petopopulaatioiden kehittämistä.[38] Samantapaisen tahon luomiselle olisi tarvetta myös Suomessa.

Ruotsi on myös asettanut väliaikaiset tavoitteet ahma- ja susikannoille, sillä kantojen pitkän tähtäimen selviäminen ei ole turvattu. Kun nämä tasot saavutetaan, tilannetta arvioidaan uudelleen. Petojen laskenta on lähinnä lääninhallitusten vastuulla. Ruotsin ahmakannan väliaikainen tavoite on, että poikasia syntyisi 90 vuosittain ja ahmakannan kokonaismäärä olisi yhteensä 575. Vuonna 2006 Ruotsissa syntyi 55 ahmanpoikasta.[39] Jos tätä tavoitetta verrataan Suomen tämänhetkiseen arvioituun minimiahmakantaan (150 yksilöä), voidaan todeta, että Suomessa ahmakannan koko on huomattavan pieni. Myös Suomen ahmakannalle tulisi asettaa tavoitekoko. Tämän tavoitekannan koon arvioimiseen tarvitaan yhteistyötä naapurivaltioiden kanssa. Suomen, Ruotsin, Norjan ja Venäjän ahmakannat ovat saumattomassa yhteydessä toisiinsa ja kantojen elinvoimaisuuden säilymisen ehtona on yksilöiden riittävä liikkuvuus Suomen läpi. Näin ollen olisi tarpeen määritellä myös yhteinen Fennoskandian tavoite ahmakannalle. Koska ahma on erityisesti poronhoitoalueen ulkopuolella suuresti riippuvainen suden tappamista haaskoista, myös susikannan tila sekä naapurivaltioiden alueella tapahtuva ahmojen metsästys on otettava huomioon. Kaikki nämä asiat ovat kytköksissä Suomen ahmakannan tilaan.

Ahmakannan tutkimukseen ja hoitoon tulisi Suomessa kohdistaa varoja huomattavasti enemmän kuin tällä hetkellä. Ongelmat ja tutkimustiedon aukot ovat tiedossa ja keinoja ahmakannan elvyttämiseen on esitetty. Elvyttäminen ei kuitenkaan onnistu ilman rahallista panostusta. On vastuutonta perustella passiivisuutta tutkimustiedon puutteella, jos tutkimukseen ei samalla panosteta. Myös petokantoja seuraavien tahojen ja muiden viranomaisten yhteistyötä tulisi tiivistää ja luoda luotettava petokantojen seuranta- ja tutkimusverkosto. Näin tietojen kerääminen tehostuisi. Myös Ruotsissa ja Norjassa tehdystä tutkimuksista voidaan ottaa paljon oppia ja naapurivaltioiden välistä yhteistyötä tulisi tehostaa ahmakannan hoidossa. Tiedon vaihto ja yhteisten ratkaisujen löytäminen ovat tärkeitä edellytyksiä Suomen ahmakannan turvaamiseksi.

Rangaistusten koventaminen

Törkeän tekomuodon lisäämistä metsästyslakiin on pohdittu ennenkin. Ruotsin tutkimus ei anna

[38] *De stora rovdjuren 2008.*
[39] *De stora rovdjuren 2008.*

kovin kannustavaa viestiä törkeän tekomuodon rangaistussäännöksen soveltamisesta. Toisaalta säännöksellä olisi merkitystä salakaatoja koskevien rikosten selvittämisen helpottamisessa sekä rikosten ennaltaehkäisyssä. Törkeän metsästysrikoksen epäily mahdollistaisi kotietsinnän, joka puolestaan helpottaisi salakaatojen selvittämistä. Suomen tulisi kuitenkin ottaa oppia Ruotsin epäkohdista ja muotoilla törkeää tekomuotoa koskeva säännös sellaiseksi, että sitä voitaisiin tarvittaessa myös soveltaa. Toisaalta Ruotsin tutkimuksen perusteella voidaan kysyä, onko törkeän tekomuodon soveltamattomuudessa kyse huonosta lain sanamuodosta vai asenteista, jotka näkyvät myös tuomioistuinten lempeässä linjassa.

Onko esimerkiksi moottorikelkalla tehty ahman laiton kaato metsästysrikoksen lisäksi myös eläinsuojelurikos? Tuomioistuimien lainsoveltamiskäytäntö osoittaa, että metsästysrikos on yleisin tuomioperuste, mutta tuoreimmassa tapauksessa tekijä tuomittiin myös eläinsuojelurikoksesta. Tuomioistuimeen tulleiden tapausten perusteella ahmoja ei salakaadeta laittomasti metsästysmielessä esimerkiksi turkin tai lihan takia. Sen sijaan lähes kaikkien laittomien kaatojen motiivina näyttää olleen niiden vahinkojen kitkeminen, joita ahmat aiheuttavat porotaloudelle, ja tarve hätyyttää eläin alueelta. Tämä erottaa ahman laittomat kaadot esimerkiksi karhun tai ilveksen laittomista kaadoista. Ahmaa ei koeta Suomessa uhkaksi myöskään kotieläimille, kuten koirille, joten motiivit ahman ja suden salakaatamiseen eroavat toisistaan. Syyttäjän ja tuomioistuinten tulisi arvioida langetettujen seuraamusten tasoa ja ratkaisujen yhdenmukaisuutta metsästysrikosten osalta. Metsästysrikokset ovat niin sanottuja rationaalisen harkinnan perusteella tehtyjä rikoksia. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon eri suurpetojen salakaatojen erilaiset motiivit. Tämä olisi myös syytä huomioida, jos metsästyslakiin ja eläinsuojelulakiin lisättäisiin törkeät tekomuodot.

Ruotsissa on pohdittu lainsäädäntömuutosta, jolla metsästysrikoksen suunnittelemisesta tehtäisiin rikos. Näin salakaatajien kotiin voitaisiin tehdä kotietsintä jo ennen kuin suurpeto on ehditty tappaa. Olisiko metsästysrikoslainsäädännön vastaavanlainen kehittäminen aiheellista myös Suomessa? Esimerkiksi Ruotsissa minimituomio vakavasta salakaadosta tai laittomasti kaadetun eläimen vastaanottamisesta tai kätkemisestä on kuusi kuukautta vankeutta. Suurin mahdollinen rangaistus puolestaan on neljän vuoden vankeustuomio. Suomessa rangaistukset ovat huomattavasti Ruotsin tasoa lievempiä. Pelkkä rangaistusten koventaminen ahman salakaatotapausten kohdalla ei riitä, jos tuloksia halutaan saada aikaan. Kuten jo aiemmin on todettu, muutoksia on tehtävä monella muullakin politiikan tasolla ja osa-alueella.

WWF *for a living planet* ®

LÄHTEET

KIRJALLISUUSLÄHTEET

Brå report No 2007:22 Illegal jakt på stora rovdjur. Konflikt i laglöst land? Brottsförebyggande rådet, Stockholm 2007.

Pennanen, Mika: Petoeläinten suojelu ja metsästysrikokset. Referée artikkeli, versio 1.0. Huhtikuu 2006. Julkaistu Edilexissä 3.5.2006.

Persson, Jens: Järvens status och ekologi i Sverige. Grimsö Forskningsstation. Institutet för naturvårdsbiologi. Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Saatavilla internetosoitteesta: http://www.sou.gov.se/storarovdjur/PDF/Artbeskrivning%20j%E4rv%20v5.pdf

Pohja-Mykrä, Mari – Kurki, Sami: Asialistalla ahma. Helsingin yliopisto. Ruralia-instituutti. Julkaisuja 13. Vaasa 2008.

Poliisin erävalvonnan asiantuntijaverkosto: Poliisin erävalvonnan asiantuntijaverkoston selvitys 30.11.2001. Metsästykseen liittyvät rikokset ja metsästyksen valvonnan tila.

Rassi, P. – Alanen, A. – Kanerva, T – Mannerkoski, I. (toim.): Suomen lajien uhanalaisuus 2000. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki 2001.

SOU 2007:89 Rovdjuren och deras förvaltning. Betänkande av utredningen om de stora rovdjuren. Statens offentliga utredningar. Stockholm 2007.

Vihervuori, Pekka: 6 Metsästys ja riistanhoito. Teoksessa Ympäristöoikeus 2001. Internetversio (Päivitetty 1.10.2005).

SÄÄDÖSLUETTELO

Bernin sopimus	yleissopimus Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta (29/1986)
eläinsuojelulaki	eläinsuojelulaki (247/1996)
eläintenkuljetuslaki	eläinten kuljetuksesta annettu laki (1429/2006)
luonnonsuojelulaki	luonnonsuojelulaki (1996/1096)
luontodirektiivi	luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu Euroopan yhteisön neuvoston direktiivi (92/43/ETY)
metsästysasetus	metsästysasetus (666/1993)
metsästyslaki	metsästyslaki (615/1993)
PL	Suomen perustuslaki (731/1999)
petovahinkoasetus	valtioneuvoston asetus petoeläinvahinkojen korvaamisesta (277/2000)
petovahinkolaki	laki petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta (574/56)
poliisilaki	poliisilaki (493/1995)
PoreL	laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (761/2003)
rajavartiolaki	rajavartiolaki (578/2005)
RL	rikoslaki (39/1889)
	laki rikoslain muuttamisesta (875/2001)
64/432/ETY	neuvoston direktiivi nautojen ja sikojen yhteisönsisäisen kaupan terveysvaatimuksista (64/432/ETY)
93/119/EY	neuvoston direktiivi eläinten suojelusta teurastus- tai lopettamishetkellä (93/119/EY)

WWF *for a living planet* ®

LÄHTEET

VIRALLISLÄHTEET JA VIRANOMAISTEN PÄÄTÖKSET

HE 300/1992 vp Hallituksen esitys Eduskunnalle metsästyslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 80/2000 vp Hallituksen esitys eduskunnalle menettämisseuraamuksia koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

HE 203/2001vp Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonvararikoksia koskevien säännösten uudistamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön petovahinkojen korvaustyöryhmän muistio 1996:15 MMM.

Oulun syyttäjäinviraston päätös 6.9.2007 07/1322 syyttämättä jättämisestä.

Oulun syyttäjäinviraston päätös 6.9.2007 07/1322 syyttämättä jättämisestä.

Oulun syyttäjäinviraston päätös 6.9.2007 07/1320 syyttämättä jättämisestä.

Sisäasiainministeriön päätös 1.4.2008 SM-2008-1215/Tu.

Sisäasiainministeriön vastaus 28.4.2008 712/38/2008.

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus:

KKO:1997:170

Käräjäoikeudet:

Kemijärven käräjäoikeus 30.11.1999 R 99/92
Kokkolan käräjäoikeus 15.2.2007 R 06/9
Kuusamon käräjäoikeus 15.5.2002 R02/134
Lapin käräjäoikeus 12.2.2008 R 07/411
Lapin käräjäoikeus 6.3.2007R 07/46
Lapin käräjäoikeus 16.11.1995 R 95/234

INTERNETLÄHTEET

De stora rovdjuren 2008. Naturvårdsverket. Ruotsin ympäristönsuojeluvirasto. 22.4.2008.
http://www.naturvardsverket.se/sv/Arbete-med-naturvard/De-stora-rovdjuren/
(28.5.2008)

MUUT LÄHTEET

Työryhmä selvittämään eläinsuojelurikosten seuraamusten tehostamista. 8.4.2008.
Savolainen Jukka, Edilex-toimitus.

Kojola, Ilpo − Aspi, Jouni − Ollila, Tuomo − Sulkava, Pekka:
Ahma olisi tunnettava paremmin.
Metsästäjä 2/2008, s. 26−28.

WWF *for a living planet ®*

LIITE 1

Ahmakannan jakautuminen vuonna 2007

Havainnot ovat tiheimpiä punaisella alueella. Karttaan lisätty musta viiva kuvaa tuomiopiirirajaa. Rajan pohjoispuolella esiintyvien käräjäoikeuksien ratkaisut on kerätty tätä selvitystä varten Oulun käräjäoikeutta lukuun ottamatta. Käräjäoikeudet on lueteltu aakkosjärjestyksessä liitteessä 4.

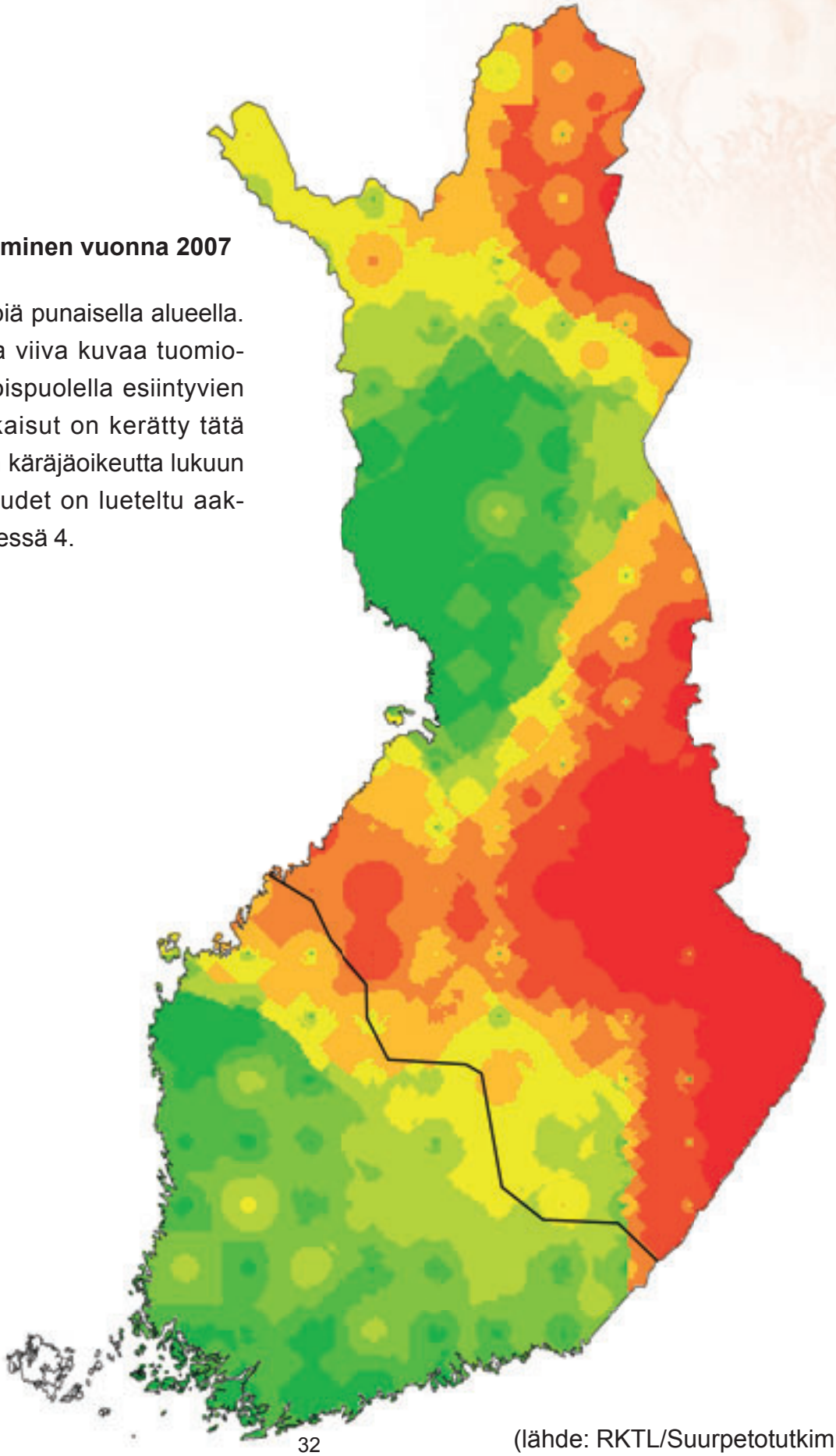

(lähde: RKTL/Suurpetotutkimus)

LIITE 2

Ahmojen tappamat porot vuonna 2007
(löydetyt, korvatut)

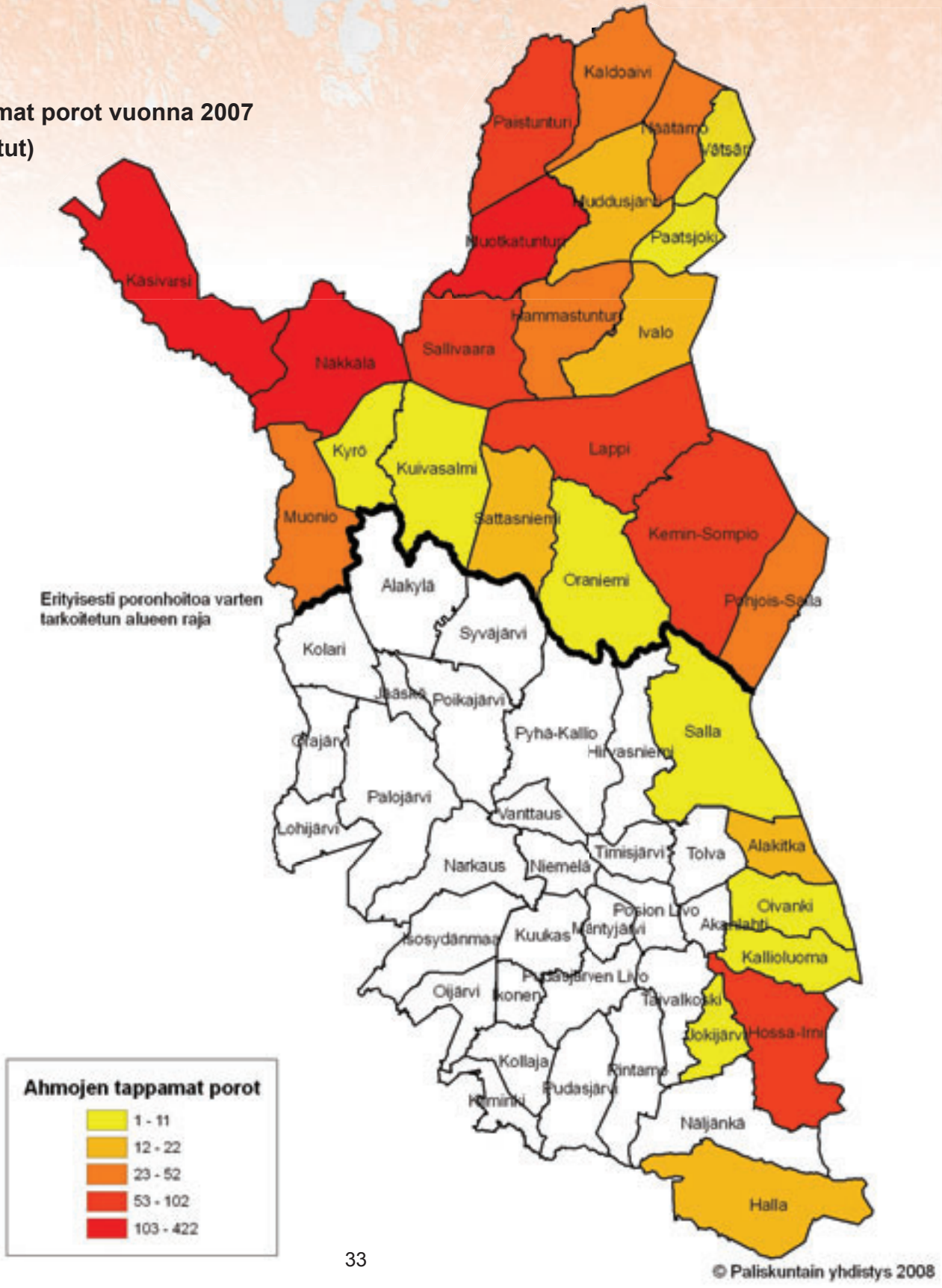

© Paliskuntain yhdistys 2008

WWF *for a living planet ®*

LIITE 3

Tapaus	Tuomio ja tuomio-perusteet	Muut sovelletut säännökset	Rangaistukset	Muut rikosoikeudelliset seuraamukset
Lapin KäO 16.11.1995 R 95/234 (sama kuin KKO 1997:170)	Metsästysrikos (RL 48 a luvun 1 §)	Metsästyslaki 32 §, 37.1 §, 72 §, Metsästysasetus 24.2 §	50 päivä-sakkoa à 30 mk yht. 1500 mk	• metsästyskielto 1 vuosi • moottorikelkan menettäminen valtiolle • pienoiskiväärin menettäminen valtiolle
Kemijärven KäO 30.11.1999 R 99/92	Metsästysrikos (RL 48 a luvun 1 §)	Metsästyslaki 32.1 §, 37.1 §, 72 § Metsästysasetus 24.2 §	70 päivä-sakkoa à 26 mk yht. 1820 mk	• metsästyskielto 3 vuotta • kelkan menettäminen valtiolle (asia kesken) • ahman ja puukon menettäminen valtiolle
Kuusamon KäO 15.5.2002 R 02/134	Metsästysrikos (RL 48 a luvun 1 §)	Metsästyslaki 5 § 32.1 §, 37.1 §, 72 § Metsästysasetus 24.2 §	50 päivä-sakkoa à 6 € yht. 300 €	• metsästyskielto 2 vuotta • rikoksentekovälineiden (moottorikelkka ja kirves) menettäminen valtiolle
Kokkolan KäO 15.2.2007 R 06/9	Metsästysrikos (RL 48 a luvun 1 §)	Metsästyslaki 36 §, 37.1 § Metsästysasetus 24.2 §	60 päivä-sakkoa à 10 € yht. 600 €	• metsästyskielto 1 vuosi • ahman arvon (1000 €) korvaaminen valtiolle
Lapin KäO 12.2.2008 R 07/411	Eläinsuojelurikos (RL 17 luvun 14 §) ja Metsästysrikos (RL 48 a luvun 1 §)	Eläinsuojelulaki 3 § Metsästyslaki 32.1 §, 37.1 § Metsästysasetus 24.2 § RL 5 luku 3 §	60 päivää ehdollista vankeutta	• metsästyskielto 1,5 vuotta • moottorikelkan arvon (1107 €) menettäminen valtiolle

Taulukko selvityksessä ilmi tulleista ahman laitonta kaatoa koskevista käräjäoikeuden päätöksistä tuomioiden, sovellettujen säännösten, langetettujen rangaistusten ja muiden rikosoikeudellisten seuraamusten osalta. Huom. Ratkaisut Lapin KäO 16.11.1995 R 95/234 ja Kemijärven KäO 30.11.1999 R 99/92 eivät sisälly tämän selvityksen empiirisen osan aineistoon, sillä ne eivät kuulu tutkimusvälille 1.4.2002−1.4.2008.

LIITE 4

Luettelo tuomioistuimista, joista pyydettiin aineistoa tätä selvitystä varten.

Iisalmen käräjäoikeus

Imatran käräjäoikeus

Itä-Suomen hovioikeus

Joensuun käräjäoikeus

Kajaanin käräjäoikeus

Kemijärven käräjäoikeus

Kemi-Tornion käräjäoikeus

Kokkolan käräjäoikeus

Korkein oikeus KKO

Kuopion käräjäoikeus

Kuusamon käräjäoikeus

Lapin käräjäoikeus

Mikkelin käräjäoikeus

Nurmeksen käräjäoikeus

Oulun käräjäoikeus

Pieksämäen käräjäoikeus

Raahen käräjäoikeus

Rovaniemen hovioikeus

Rovaniemen käräjäoikeus

Savonlinnan käräjäoikeus

Varkauden käräjäoikeus

Ylivieskan käräjäoikeus

Äänekosken käräjäoikeus

Auta liittymällä WWF:n tukijaksi

WWF suojelee maapallon ainutlaatuista luontoa ja tarvitsee työssään myös Sinun apuasi.

WWF:n ensiarvoisen tärkeää työtä voit tukea tekemällä meille lahjoituksen tai ostamalla tuotteita verkkokaupastamme osoitteesta www.wwf.fi/tue_toimi. Lahjoituksen voit myös tehdä suoraan WWF:n tilille Nordea 157230-11189. Viestikenttään voit kirjoittaa haluamasi tukikohteen.

Voit tukea WWF:n toimintaa tekstiviestillä lähettämällä numeroon 16550 viestin: WWF (ilman pistettä). Viestin hinta on 5 euroa, ja sen voi lähettää DNA:n, Elisan, GoMobilen, Kolumbuksen, Saunalahden, Soneran, Tele Finlandin, Zerofortyn ja ÅMT:n liittymistä.

Maapallo on meidän kaikkien, suojelkaamme yhdessä sen arvokasta luontoa!

WWF Suomi, Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki, (09) 7740 100, www.wwf.fi, info@wwf.fi

WWF *for a living planet* ®